

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Психологічні чинники суб'єктивного благополуччя жінок, які виїхали за кордон під час російського вторгнення»

здобувачки ступеня доктора філософії з галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія

Пилипенко Ірини Сергіївни

1. Актуальність теми дисертації

У контексті психологічної науки суб'єктивне благополуччя є важливою категорією, що відображає особистісне сприйняття індивідом якості свого життя, охоплюючи емоційне самопочуття, когнітивну оцінку життєвих обставин і внутрішню задоволеність основними сферами життєдіяльності. Теоретико-емпіричні дослідження останніх десятиліть засвідчують, що суб'єктивне благополуччя виступає індикатором психологічного здоров'я, здатності до адаптації, соціальної інтеграції та внутрішньої гармонії особистості. Водночас численні наукові дані підтверджують, що цей феномен є динамічним і варіативним, зокрема в умовах стресогенних ситуацій, кризових соціальних подій та глобальних катастроф.

Особливої актуальності проблема набуває в умовах вимушеної міграції, коли жінки зіштовхуються не лише з труднощами побутового, правового чи економічного характеру, але й з глибокими внутрішніми трансформаціями, пов'язаними з переживанням втрати, ізоляції, нестабільності, зниженням самооцінки та загального життєвого тону. Сучасні психологічні підходи до розуміння суб'єктивного благополуччя свідчать про багатофакторність його детермінації – зокрема, важливу роль відіграють як зовнішні (соціально-економічні, культурні, політичні) умови, так і внутрішні психологічні чинники, до яких можуть належати риси особистості, емоційна стійкість, копінг-стратегії, рівень оптимізму, толерантність до невизначеності, базові переконання, локус контролю тощо.

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради КІСПП (№ 6 від 22.02.2022) та уточнено на засіданні Вченої ради КІСПП (протокол №3 від 26.12.2022).

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дослідження виконано у відповідності до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри клінічної психології та в межах науково-дослідницької теми «Психодіагностика якості життя в сучасному українському суспільстві (НДР 0121U110751).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням. Основні результати, що виносяться на захист, отримані авторкою самостійно.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

Дисертаційна робота містить повні та строгі доведення всіх наукових результатів. Матеріали дисертації апробовано на 3 міжнародних наукових конференціях. Результати, наведені в дисертації, опубліковано в 3 наукових статтях, з яких 3 віднесено до переліку наукових фахових видань України.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

У дисертаційній роботі:

вперше:

- розроблено модель психологічних чинників суб'єктивного благополуччя жінок, які виїхали за кордон унаслідок російського вторгнення, що враховує взаємодію зовнішніх (соціально-демографічних, економічних, соціальних, міграційних) та внутрішніх (диспозиційних і динамічних) детермінант;
- емпірично виявлено та описано специфіку суб'єктивного благополуччя жінок у статусі зовнішньоопереміщених осіб, що визначаються взаємодією внутрішніх (толерантність до невизначеності, копінг-стратегії, базові переконання, тип прив'язаності) та зовнішніх (соціально-демографічних, соціально-економічних, характеристики місця проживання в країні перебування) чинників;

- запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення рівня суб'єктивного благополуччя зовнішньопереміщених жінок, що інтегрують когнітивний, емоційний та поведінковий рівні впливу.

доповнено:

- наявні наукові уявлення про психологічні наслідки воєнного досвіду у жінок крізь призму вимушеної міграції, з урахуванням їхніх сучасних життєвих умов та соціально-економічного середовища перебування;
- методологічну базу вивчення суб'єктивного благополуччя за рахунок розробки авторської анкети щодо вивчення умов та якості життя українських переселенок за кордоном;
- знання про роль внутрішніх особистісних ресурсів (толерантність до невизначеності, копінг-стратегії, базові переконання, тип прив'язаності) як ключових регуляторів суб'єктивного благополуччя в умовах стресогенного середовища.

уточнено:

- дефініцію суб'єктивного благополуччя як багатокомпонентної інтегральної характеристики особистості, що охоплює емоційний, когнітивний та поведінковий рівні оцінки життя, а також виконує функцію індикатора психологічного здоров'я;
- особливості впливу воєнної ситуації на психоемоційний стан жінок, які перебувають у вимушеній міграції, включно з амбівалентною природою адаптаційних процесів і формуванням нових джерел емоційного ресурсу та загроз;
- критерії віднесення чинників до зовнішніх та внутрішніх, диспозиційних і динамічних у структурі суб'єктивного благополуччя.

поглиблено:

- розуміння механізмів впливу зовнішніх умов життя (соціальна інтеграція, житлові умови, культурне середовище, доступ до соціальних інститутів) на внутрішню картину благополуччя жінок, які виїхали за кордон унаслідок війни;

- знання про адаптаційні стратегії жінок у нових культурних і соціальних середовищах, зокрема взаємозв'язок між емоційною стабільністю та проактивною поведінкою;
- уявлення про роль типу прив'язаності у підтримці суб'єктивного благополуччя.

набули подальшого розвитку:

- підходи до вивчення суб'єктивного благополуччя у контексті соціальних криз і воєнних конфліктів, зокрема в умовах міжкультурної адаптації;
- напрями практичного застосування результатів психологічної діагностики для формування програм підтримки і відновлення позитивного психоемоційного стану жінок-мігранток, які постраждали від воєнних дій.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Пилипенко І.С. Внутрішні та зовнішні детермінанти суб'єктивного благополуччя жінок в умовах вимушеної міграції: теоретичний аспект. Київський журнал сучасної психології та психотерапії, том 8.2024. с.86-99. <https://doi.org/10.48020/mppj.2024.02.07>
2. Пилипенко І.С. Емпіричні характеристики суб'єктивного благополуччя українських жінок під час війни: аналіз останніх досліджень. Габітус, №67. 2024. С.193-198. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.67.30>
3. Пилипенко І.С. Факторна модель суб'єктивного благополуччя жінок з числа вимушених зовнішніх мігранток. Київський журнал сучасної психології та психотерапії, Том 9. 2025. с. 73-88. <https://doi.org/10.48020/mppj.2025.01.06>

Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

1. *Психологічні чинники суб'єктивного благополуччя українських жінок, які виїхали у Великобританію під час українсько-російської війни.* Науково-практична конференція студентів та аспірантів до Всеукраїнського дня психолога «Війна та мир: психологія на службі людині», 23 квітня 2023 року, Київський

інститут сучасної психології та психотерапії.

2. *Внутрішні та зовнішні детермінанти суб'єктивного благополуччя жінок в умовах вимушеної міграції.* III Всеукраїнська науково-практична конференція «Економічна поведінка молоді: конструктивні форми та девіації», 30 листопада 2024 року, КНЕУ ім. Гетьмана.

3. *Трансформації емоційної сфери зовнішньопереміщених жінок та новітні техніки їх психологічної підтримки.* Всеукраїнська науково-практична конференція «Війна, мир, людина: сучасний погляд та переосмислення», Київський інститут сучасної психології та психотерапії. 12-13 квітня 2025 року

Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Наукове значення роботи полягає у поглибленні наукових уявлень про суб'єктивне благополуччя як багатовимірне психологічне явище, що формується в умовах екстремальних життєвих обставин, зокрема під час вимушеної міграції, спричиненої війною. У роботі визначено та концептуалізовано психологічні чинники, які впливають на рівень суб'єктивного благополуччя жінок, що виїхали за кордон під час російського вторгнення, зокрема інтраперсональні ресурси (такі як базові переконання, толерантність до невизначеності, копінг-стратегії, типи прив'язаності) та об'єктивні умови перебування у новому середовищі. У межах дослідження розроблено узагальнену модель взаємодії психологічних чинників суб'єктивного благополуччя в ситуації вимушеного переміщення, що дозволяє інтегрувати здобутки кризової, позитивної, диференційної психології та психології особистості. Теоретичні положення дослідження уточнюють розуміння специфіки переживання та відновлення оптимального психологічного функціонування жінок у травматичних та посттравматичних умовах, розширюють уявлення про адаптаційні механізми особистості в умовах втрати стабільного середовища та необхідності інтеграції у новий соціальний простір.

Практична цінність результатів дослідження полягає у тому, що результати дослідження можуть бути використані під час розробки та реалізації

психокорекційних заходів, спрямованих на підвищення суб'єктивного благополуччя жінок, які стали вимушеними переселенками внаслідок воєнних дій. Здобуті емпіричні дані можуть слугувати основою для створення програм психопрофілактики, психокорекції та психологічної підтримки у діяльності практичних психологів, психотерапевтів, соціальних працівників, які працюють із жіночими групами. Висновки дослідження можуть бути впроваджені в систему підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у галузі психології, соціальної роботи, психічного здоров'я, а також при викладанні таких дисциплін, як «Психологія особистості», «Кризова психологія», «Психологія травми», «Психологія суб'єктивного благополуччя», «Психологія військових конфліктів». Окрім того, отримані результати можуть бути використані для індивідуального консультування, розробки тренінгових програм і психоедукаційних заходів, що сприятимуть соціальній адаптації, емоційному відновленню та інтеграції жінок у нове середовище.

1. Впровадження результатів із зазначенням конкретних підприємств або галузі, де вони були впроваджені.

Результати дослідження впроваджено у практичну роботу ТОВ «Психодіагностичний центр», кафедрі клінічної психології Київського інституту сучасної психології та психотерапії, діяльності ГО "Арт-Крам "Мрія".

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

Дисертацію заслухано та обговорено на науковому семінарі кафедри клінічної психології Київського інституту сучасної психології та психотерапії (витяг з протоколу засідання кафедри № 1 від 15 серпня 2025 року). У ході обговорення дисертації були висунуті пропозиції задля врахування та уточнення.

Дисертація Пилипенко Ірини Сергіївни «Психологічні чинники суб'єктивного благополуччя жінок, які виїхали за кордон під час російського вторгнення» є завершеною науковою працею в рамках поставлених задач.

На основі вищесказаного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота ««Психологічні чинники суб'єктивного благополуччя жінок, які виїхали за кордон під час російського вторгнення» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

2. Дисертація відповідає спеціальності 05 «Психологія» (галузь знань 053 «Психологія»).

Головуюча на засіданні –

Доктор психологічних наук, ст.н.спіроб.
проф. кафедри клінічної психології

Ірина ЛИСЕНКО

Секретар засідання

PhD, доктор філософії у галузі психології
доцент кафедри клінічної психології

Тетяна РЯХОВСЬКА